

Vállalkozások demográfiája, 2008

Tartalom

- 1 Bevezetés
- 1 Működő vállalkozások
- 2 Új vállalkozások
- 2 Az új vállalkozások túlélése
- 3 Megszűnt vállalkozások

Bevezetés

A vállalkozások demográfiája felmérés az Eurostat harmonizált adatgyűjtése, összehasonlítható adatokat biztosít az Európai Unió és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamainak vállalkozásairól.

A harmonizált adatgyűjtés megvalósításához az Eurostat egységes, valamennyi résztvevő ország által alkalmazott módszertant dolgozott ki. Az egységes módszertan alapján készített vállalkozásdemográfiaiadat-gyűjtés a működő, az új és megszűnt, valamint az új vállalkozások túléléséről szolgáltat összehasonlítható adatokat.

A vállalkozásdemográfiaiadat-gyűjtés a piacorientált gazdasági szervezetek adataival foglalkozik. A KSH a társas vállalkozásokat, illetve a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozásokat vonta be a megfigyelési körbe. A felmérés nem terjed ki az adószámmal rendelkező magánszemélyekre, a költségvetési és a nonprofit szervezetekre.

A vállalkozásdemográfia adatai statisztikai vagy adóforrásokból utólag beszerzett, tényleges tárgyévi adatok, melyeket a tárgyévi adóbevallások feldolgozása után bocsát a KSH rendelkezésére az APEH. Összesítésükre és az adatok publikálására csak ezt követően kerülhet sor.

Működő vállalkozások

Mind a nemzetközi, mind a hazai 2008. évi makrogazdasági adatok jelzik a növekedési ütem – előző évhez viszonyított – erőteljes csökkenését. Akár a GDP, akár a külkereskedelmi forgalom, vagy bármely más egyéb mutató alakulását vizsgáljuk, azok világosan jelzik a pénzügyi gazdaságból a reálgazdaságra is kiterjedő válság következményeit. Ennek hatása a működő szervezetek számában sem az egyéni vállalkozások, sem a társas vállalkozások tekintetében nem érzékelhető. Annak, hogy a vizsgált évet tekintve ezek a változások még egyáltalán nem mutathatók ki, részben az az oka, hogy ekkor még a válság kezdetén vagyunk, másrészt egy vállalkozás megszűntetése komoly kiadásokkal is jár.

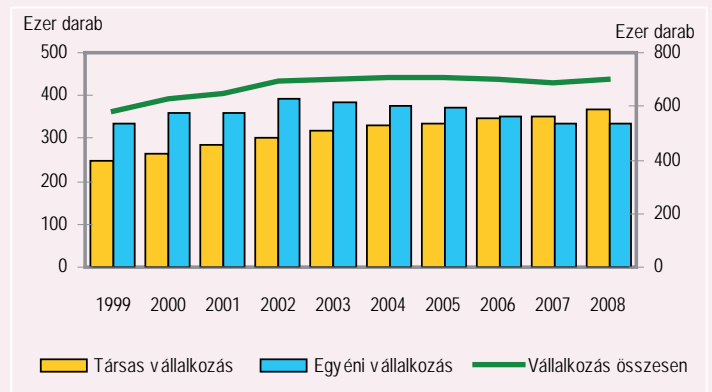
2007-ről 2008-ra a működő vállalkozások száma közel 2%-kal nőtt. A növekedést kizárólag a társas vállalkozások számának 4,7%-os emelkedése eredményezte, míg az egyéni vállalkozások száma 1%-kal csökkent, így a társas vállalkozások részaránya tovább bővült az egyéni vállalkozásokkal szemben.

A működő vállalkozások száma 2008-ban 701 ezer volt, 368 ezer társas és 333 ezer vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozás. A vizsgált időszakban a társas vállalkozások száma több mint 16 és fél ezerrel emelkedett, eközben az egyéni vállalkozások száma 3 ezerrel csökkent.

Össességében az előző évekbeli csökkenéssel szemben 2008-ban 13 ezerrel nőtt a vállalkozások száma.

1. ábra

A működő társas és egyéni vállalkozások számának alakulása

A működő vállalkozások száma a 2008-at megelőző három évben kismértékben csökkent, ezen belül a társas vállalkozások száma 1999 óta folyamatosan bővült. Számuk 2008-ban 4,7%-kal emelkedett, így az éves növekedés mértéke ismét elérte a 2004–2005-ben tapasztalt mértéket.

1. tábla

A működő vállalkozások számának változása (előző év=100%)

Gazdálkodási forma	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Társas vállalkozás	107,7	107,6	106,2	104,8	104,6	100,9	103,5	101,6	104,7
Korlátolt felelősségű társaság	105,1	106,8	108,1	108,5	108,7	105,2	106,1	106,1	112,2
Részvénytársaság	102,3	102,7	100,8	99,8	99,2	99,2	102,0	102,3	105,4
Betéti társaság	111,5	109,1	105,5	102,2	101,5	96,9	101,0	97,0	96,1
Egyéni vállalkozás	107,7	100,2	108,4	98,1	98,2	99,1	94,3	95,6	99,0
Vállalkozás összesen	107,7	103,3	107,4	101,0	101,1	99,9	98,6	98,6	101,9

Az egyéni vállalkozások száma az elmúlt 6 évben kismértékben visszaesett. 2008-ban csupán 1%-kal csökkent, így a fogyás kisebb ütemű volt, mint az előző években. Az említett folyamatok eredményeképpen a társas vállalkozások részaránya fokozatosan emelkedett az egyéni vállalkozásokkal szemben. 2008-ban a társas vállalkozások részaránya az összes vállalkozáson belül 52,5%, szemben az 1999. évi 42,2%-kal.

A társas vállalkozások között a legnépszerűbb gazdálkodási forma a korlátolt felelősségű társaság, számuk 2008-ban meghaladta a 206 ezret. A másik leggyakoribb társasági forma – a betéti társaság – száma 146 ezerre csökkent. Míg a jogi személyiségű gazdasági társaságok száma emelkedik, addig a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságoké csök-

ken. A korlátolt felelősségű társaságok száma kiugróan nagymértékben növekedett (12,2%). A részvénytársaságok esetében is átlagot meghaladó mértékű, 5,4%-os bővülést tapasztaltunk. E két gazdálkodási forma népszerűségét az alapításukhoz szükséges alaptőke csökkentésének köszönhetik. 2007. szeptember 1-jétől az alaptőke a korlátolt felelősségű társaságok esetében 3 millió forintról 500 ezer forintra, míg a zártkörűen működő részvénytársaságoknál 20 millió forintról 5 millió forintra csökkent.

Létszám-kategóriák szerint 2008-ban a működő vállalkozások 99,1%-a 50 főnél kevesebb foglalkoztatottal rendelkező kisvállalkozás volt (ezen belül a 10 főnél kevesebb foglalkoztatottat alkalmazó mikrovállalkozás aránya 95%). Az 50–249 fős középvállalkozások aránya 0,7%, míg a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalatok részaránya csupán 0,1%. A vállalkozások száma minden létszám-kategóriában emelkedett, a legnagyobb mértékű növekedést a nagyvállalati kategóriában tapasztaltuk, számuk 2008-ban 3,2%-kal bővült, ezt követték a kisvállalatok 1,9%-kal, míg a középvállalatok növekedése 1,4%-os volt.

A vállalkozások főtevékenység szerinti megoszlása 2008-ban nem változott jelentős mértékben. A legtöbb vállalkozás továbbra is az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás nemzetgazdasági ágban található, arányuk 28,4%, ezt követi a kereskedelem, javítás 21,4%-kal. További jelentősebb ágazatok: az építőipar (9,8%) és az ipar (8,5%). A vállalkozások száma az ipar kivételével, ahol a csökkenés mértéke 1,4% volt, minden ágazatban emelkedett. Ugyanakkor az átlagot jelentős mértékben meghaladó emelkedést figyeltünk meg a pénzügyi, biztosítási tevékenység területén (8,2%), a mezőgazdaságban (6,4%) és az egészségügyben (5,3%).

A vállalkozások székhely szerinti területi eloszlása 1999 óta szinte változatlan. Közép-Magyarország részesedése 2008-ban 39,6% volt, a többi régióban ez az arány 8,5 és 11,6% között mozgott. Közép-Magyarország jelentős részesedését a társas vállalkozások kiugróan magas arányának köszönheti, mely a főváros centrikus gazdaságával, valamint infrastruktúrájával magyarázható. Az egyéni vállalkozások tekintetében az eloszlás sokkal kiegyenlítettebb.

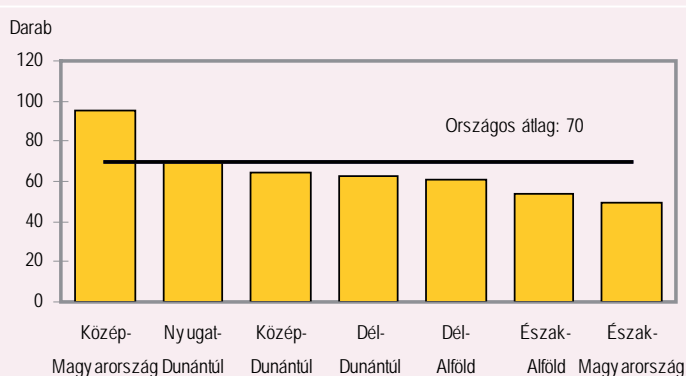
2008-ban minden régióban és megyében emelkedett a vállalkozások száma, ez alól csupán két megye képez kivételt: Komárom-Esztergom megye (-0,6%) és Veszprém megye (-0,2%). Ezzel szemben a legnagyobb mértékű növekedést Pest megyében tapasztaltuk (4,1%).

A kistérségek közül az elmúlt évhez hasonlóan kiemelkedik a Veresegyházi kistérség, ahol a vállalkozások száma több mint 10%-kal bővült.

Az 1000 lakosra jutó működő vállalkozások számát vizsgálva 2008-ban az országos átlag szerint 70 vállalkozás jut 1000 lakosra, ez a mutató Közép-Magyarországon 95, a Dunántúlon 66, míg az Alföld és Észak nagyregióban 55. A kistérségek között Budaörs (113) és Budapest (111) vezet, de a Balatonfüredi (100) és a Szentendrei (99) kistérségekben is magas a vállalkozások száma a lakosság számához viszonyítva. Változatlanul a legelmaradottabb kistérség ebben a tekintetben a Bodrogi kistérség 18 vállalkozással.

2. ábra

1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma régióinként, 2008

Új vállalkozások

Az új vállalkozások száma 2008-ban mind a társas, mind az egyéni vállalkozások esetében meghaladta a 2007. évi adatokat.

2008-ban 71 316 valódi új vállalkozás jött létre. (Valódi új vállalkozás: amely a megelőző két évben nem számított működő vállalkozásnak és nincs jogelődje. A továbbiakban a valódi új vállalkozásokat új vállalkozásnak nevezzük.) Az újonnan indult vállalkozások aránya az összes működő vállalkozáson belül 10,2% volt. Ez az arány 1 százalékponttal magasabb az előző évek adatainál.

A társas vállalkozások esetében az új vállalkozások aránya 10,3%, mely 1,9%-kal magasabb a 2007. évinél. Az egyéni vállalkozások esetében ez az arány 10%. Az előző évhez hasonlóan a korlátolt felelősségű társaságok esetében a legmagasabb az induló vállalkozások aránya (15,4%), és a közkereseti társaságok esetében a legalacsonyabb (1,7%). A korlátolt felelősségű társaságok új vállalkozásainak magas aránya a már korábban említett, alaptőke csökkentésével magyarázható.

Létszám-kategóriák szerint áttekinthető az új vállalkozások szinte kizárólag kisvállalkozások (99,9%). Ezen belül a működésük első évében 10–49 fő foglalkoztatottal rendelkező vállalkozások aránya mindössze 1%.

Az új vállalkozásokat főtevékenységük szerint számba véve a legnagyobb arányban a pénzügyi, biztosítási tevékenység (27,2%), továbbá a mezőgazdaság (13,4%) nemzetgazdasági ágakban találjuk. Ez az arány az ipar (5,7%) és az egészségügy (6,9%) ágazatokban a legalacsonyabb.

A több mint 71 ezer új vállalkozás 28,4%-a az ingatlanügyletek, 19,4%-a a kereskedelem területén kezdte meg gazdasági tevékenységét. A legkevesebb vállalkozást pedig az egészségügyben és az oktatásban indították.

Arányában a legtöbb új vállalkozás 2008-ban Észak-Alföldön (10,5%) és Észak-Magyarországon (10,4%) volt. A megyék közül kiemelkedik Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, ahol a működő vállalkozások 10,8%-a 2008-ban kezdte meg tevékenységét. E tekintetben a lista utolsó helyén Veszprém megye helyezkedik el 9,3%-kal.

Az új vállalkozások negyzedét Közép-Magyarországon találjuk, a többi régióban 8,4–11,8%-uk kezdte meg működését.

Az új vállalkozások túlélése

A vállalkozások túlélésének vizsgálatokor a 2003-ban újak minősülő vállalkozások életpályáját követtük 2008-ig. A 2003-ban gazdasági tevékenységet kezdett 71 765 vállalkozás 43,7%-a működött még 2008-ban is.

A valódi új vállalkozások öt éves túlélési rátájának vizsgálatához már négy adatsor áll rendelkezésünkre. A mutató 2005–2007-ben 48–49% körül alakult, 2008-ra kisebb visszaesést tapasztaltunk.

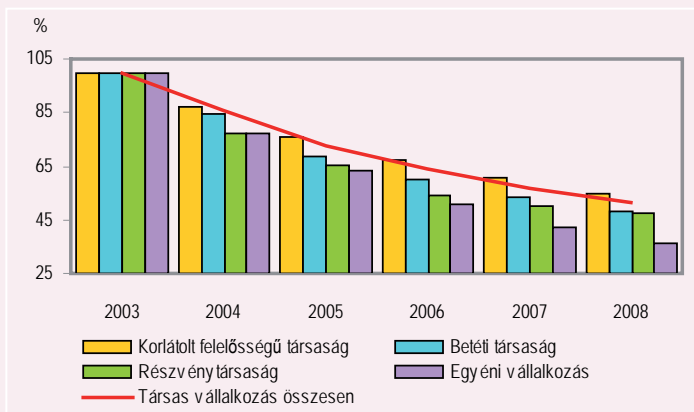
A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2003-ban alakult 34 657 társas vállalkozás 51,5%-a tevékenykedett 2008-ban is, míg ez a mutató az egyéni vállalkozások esetében csupán 36,5%. A gazdasági társaságok között az 5 évet túlélő szervezetek aránya a korlátolt felelősségű társaságok között volt a legmagasabb (54,5%), és a részvénytársaságok körében a legalacsonyabb, ahol a 2003-ban tevékenységét kezdő 106 társaságból csupán 50 működött 2008-ban is (47,2%).

Az új vállalkozások túlélését főtevékenység szerint vizsgálva 2003 és 2008 között a legmagasabb túlélési arányt az egészségügyben (69,9%) és az oktatásban (50,9%) találhatjuk. A pénzügyi, biztosítási szektor vállalkozásainak túlélési képessége a legalacsonyabb, csupán 18,9%-uk működött még az alakulásukat követő 5. évben is. Ebben a szektorban már az első évet túlélő vállalkozások száma is jelentősen elmarad a többi ágazathoz képest. Míg a többi ágazatban a vállalkozások egy éves túlélési rátája 80–90% között mozog, addig a pénzügyi, biztosítási szektorban – elsősorban a kiegészítő tevékenységet, pl. biztosítási ügynöki tevékenységet végző egyéni vállalkozások – alig 60%-a tevékenykedik az alakulást követő évben is.

Területi elosztás szerint a túlélési arány Nyugat-Dunántúlon és Közép-Magyarországon a legmagasabb, míg Észak-Magyarországon a legalacsonyabb.

3. ábra

A 2003-ban újnak minősült vállalkozások túlélési rátája főbb gazdálkodási formák szerint

Megszűnt vállalkozások

A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokhoz viszonyított aránya kedvezőbb képet mutat a 2009-ben publikált adatokhoz képest.

A valódi megszűnő vállalkozások – melyek a tárgyévét követő két évben nem jelennek meg a működő szervezetek között, és tevékenységüket nem folytatja jogutód sem – esetében 2007 előzetes adata az utolsó rendelkezésre álló adat. A 2007. évi adatok a 2009. év lezárása és feldolgozása után lesznek véglegesek. (A továbbiakban a valódi megszűnt vállalkozásokat megszűnt vállalkozásnak nevezzük.)

2007-ben az előzetes adatok szerint 72 876 vállalkozás szűnt meg, a megszűnt vállalkozások aránya a működő vállalkozásokon belül 10,6% volt. A mutató a végleges adatok szerint 1999 óta évről évre 9–10% körül alakult. Gazdálkodási formák szerint vizsgálva, 2007-ben a társas vállalkozások között a működőkön belül a megszűntek aránya 8,5% volt az előzetes

adatok alapján. Ez az arány a demográfiai felmérés bevezetése óta 6,5 és 7% között ingadozott, a 2006. évi végleges adatok szerint 6,8% lett. Az egyéni vállalkozások kevésbé bizonyultak stabilnak, a megszűntek aránya közel a duplája. A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokhoz viszonyított arányát a főbb gazdálkodási formák szerint a 2. tábla szemlélteti.

2. tábla

A megszűnt vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007+
Társas vállalkozás	6,6	7,7	6,6	6,3	6,7	6,9	6,8	8,5
Ebből:								
Korlátolt felelősségű társaság	6,5	6,9	5,7	5,6	6,1	6,7	6,5	8,2
Részvénytársaság	4,3	4,5	3,7	4,2	3,5	3,9	3,4	4,2
Betéti társaság	6,5	8,3	7,2	6,9	7,4	7,3	7,3	9,1
Egyéni vállalkozás	11,9	12,4	10,9	10,5	10,1	13,5	12,2	12,8
Vállalkozás összesen + előzetes adat	9,6	10,3	9,0	8,6	8,5	10,4	9,6	10,6

Létszám-kategóriák szerint vizsgálva a megszűnt vállalkozások aránya a kisvállalatok kategóriájában 10,5% volt, ezen belül a mikrovállalatoknál 11%. A mutató a középvállalkozások esetében 1,8% és a nagyvállalatok között pedig 0,2% volt. 2007-ben mindhárom létszám-kategóriában csökkent a megszűnt vállalkozások aránya az előző évhez képest.

Főtevékenység szerint a megszűnések aránya a pénzügyi, biztosítási tevékenység területén volt a legmagasabb (23,6%), hasonlóan az előző évekhez. Ebben az ágazatban tapasztaltuk a legnagyobb mozgást mind az induló, mind pedig a megszűnő vállalkozások tekintetében. Arányában a legkevesebb vállalkozás az egészségügyben szűnt meg (4,4%).

A régiók tekintetében nincs jelentős eltérés a megszűnt vállalkozások arányát tekintve, a mutató értéke 10,2 és 11,1% között alakult. Kiugró értéket megyei szinten sem találtunk.

További információk, adatok, linkek:

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

piroska.bakonyi@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6211

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu